این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

گزارش تخصصی دبیر جغرافی :

افزایش یادگیری دانش اموزان با استفاده از اردو آموزشی تفریحی

www.asemankafinet.ir

فهرست مطالب

چکیده ۱

کلیدواژه : ۱

مقدمه ۲

بیان مسأله ۳

توصیف وضعیت موجود : ۴

اهداف گزارش تخصصی : ۵

هدف اصلی : ۵

اهداف جزئی : ۵

مقایسه با وضع مطلوب : ۵

جمع اوری اطلاعات ۶

تجزیه و تحلیل داده ها و اطلاعات : ۶

شناسایی و انتخاب راه حل موقتی جدید ۷

روش اجرای طرح درس جدید و نظارت بر آنها ۷

اردوهای آموزشی و تفریحی.....۸

ارزیابی بعد از اجرا.....۱۱

نقاط قوت ۱۲

نقاط ضعف: ۱۲

نتیجه گیری ۱۲

پیشنهادات ۱۳

اردوی آموزشی و یادگیری جغرافیا.....۱۳

برخی از فواید اردوی آموزشی در یادگیری جغرافیا ۱۳

تاثیرات اردوی آموزشی ۱۵

پیشنهاداتی جهت فراگیری بهتر درس جغرافیا :.....۱۹

منابع و ماخذ :.....۲۱

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

چکیده

امروزه روش های متعددی در امر یاددهی- یادگیری وجود دارد اما علوم جغرافیایی با روش های خاص آموزش داده م یشود که در نوع خود منحصر به فرد می باشند و در سایر رشته ها از آن روش کمتر استفاده میگردد. تفاوت اساسی که تدریس در جغرافیا با سایر رشت ههای دارد، این است که چون دید و تفکر سیستماتیک و همه جانبه با آن همراه است اولا کلی نگر است نه جرئی نگر، ثانیا دارای اشراف و اشراق میباشد چون همه چیز را از بالا می نگرد و این عامل بزرگی است که جغرافیا را در میان سایر رشته ها ممتاز می گرداند. همین طور روش های آموزش مفاهیم در جغرافیا نیز تا حدودی منحصر به فرد می باشند. هدفی که آموزش جغرافیا دنبال می کند آماده سازی انسان برای زندگی در دنیایی نو است، دنیایی که حاصل تلاش و کوشش معقول و یا غیر معقول انسان در برخورد با محیطی است که در آن زندگی می کند. در کنار این هدف جغرافیا سعی در دادن توانای یهای لازم به انسان جهت ساختن دنیایی نو دارد. از آنجا که مشاهده مبنای تحقیقات و سرآغاز کار علم جغرافیاست بازدیدهای علمی و آموزشی در درس جغرافیا ضرورت می یابد. مقاله حاضر م یکوشد تا اهمیت و ضرورت اردو های آموزشی تفریحی به عنوان یک روش فعال؛ مفید و ضروری در تدریس مطالب جغرافیا را مشخص سازد. جغرافیا امروزه از اهمیت زیادی برخوردار است . علاوه بر تدریس جغرافیا درمقاطع مختلف تحصیلی ، جغرافیدانان سهم مهمی در سازماندهی فضا و برنامه ریزی و مدیریت سرزمین ایفا می کنند .. از جمله مسائلی که تاثیر بسزایی بر روی آموزش جغرافیا دارد اردوهای تفریحی و آموزشی است که اهمیت این اردو ها در پایه دهم بسیار واضح تر و پر رنگ تر می گردد . از این رو بنده قصد دارم در پژوهش حاضر به اهمیت این اردوها بپردازم.

کلیدواژه : آموزش .یادگیری.جغرافیا.اردو.تفریحی

مقدمه

دردنیای امروز کتب ، نشریات، سازمان ها و مؤسسات متعددی در ارتباط با این شاخه از دانش بشری بوجود آمده و یا فعالیت می کنند. با وجود اهمیتی که دانش جغرافیا دارد معهذا بسیاری از مردم اطلاعات چندانی از این علم ندارند و با توانمندی ها و نقاط مثبت آن آشنا نیستند. درس جغرافیا طی سال های اخیر مورد توجه زیاد متخصصان تعلیم و تربیت قرار گرفته است. به هر حال اگر لازم باشد که دانش آموزان سواد جغرافیایی خود را توسعه بخشند و توانایی استدلال مکانی پیدا کنند ، آموزش جغرافیا به شکل اصولی بسیار ضروری است. از زمان تأسیس دارالفنون در ایران ، درس جغرافیا جزئی تفکیک ناپذیر در برنامه های آموزش رسمی کشور بوده و همچنان موقعیت مستحکم خود را حفظ کرده است. آموزش جغرافیا از گذشته های دور تا کنون وظایف بسیار متنوعی را بر عهده داشته است. نگاهی به سرفصل های درس جغرافیا در دارالفنون نشان می دهد که در آن هنگام شناساندن موقعیت نسبی و مطلق مکان های جغرافیایی و همچنین قوانین و اصول اولیه ی زمین در فضا، اوضاع جغرافیایی قاره ها و کشورها از وظایف کتب درسی و معلمان جغرافیا بوده است . نگاهی به سرفصل های امروزی درس جغرافیا در کتب درسی دوره ی متوسطه نشانگر تحول موضوعات آموزشی ، شیوه های تدریس و مطالب منتخب برای آموزش جغرافیا به نسل های بعدی است . اگر دیروز شناسایی کشورهای کوچک و بزرگ در برنامه ی درسی جایی برای خود داشت ، امروزه مباحثی چون تغییرات زیست محیطی ، اصول و قوانین جغرافیایی ، جغرافیا و توسعه ی پایدار ، مخاطرات طبیعی ، اکوتوریسم ، زندگی در مناطق مختلف جغرافیایی جهان امروز ، جمعیت ، منابع و ..... مطرح هستند که ورود برخی از آنها به برنامه درسی جغرافیا ناشی از ضرورت زمانه ، احساس نیاز جامعه به این مباحث ، تقاضای سازمان ها و نهادهای اجتماعی مرتبط با مسائل

جغرافیایی و برنامه های جهانی آموزش جغرافیاست.که در مبحث آموزش جغرافیا اردوهای آموزشی و تفریحی حرف مهمی را می زنند.

بیان مسأله

باپیشرفت علم تکنولو ژی و تحولات سریع در عصر اطلاعات لازم است که همه ارکان جامعه از جمله آ موزش و پرورش از این قافله عقب نماند و هر روز ماشاهد تحولات و دگرگونی در همه ی بخش های آموزش و پرورش باشیم. آموزش وپرورش که همه ی کارشناسان بر این باورند که سنگ زیر بنایی توسعه می باشد . پس ما به عنوان مجریان امر تعلیم و تربیت باید از تمام ظرفیت ها؛ روش ها برای پیشرفت امر آ موزش استفاده نماییم و روش اردو های آموزشی تفریحی هم که یکی از روش های فعال و مفیدمحسوب می شود .می توانیم بهره گیریم چرا که در این روش دانش آموزان از تمام حواس خود برای یادگیری می توانند استفاده کنند.اینک زمان آ ن فرا رسیده که بار دیگر بر جغرافیا با نگرشی جدید نگریسته و بر پویایی آن صحه گذاشته و همگامی آن را با تحولات سایر رشته ها شاهد باشیم تا از تطور و خمودگی بر جغراقیای معمول کاسته وبا حرکتی آگاهانه به طرف جغرافیای کار بردی بر جذابیت آن بیافزاییم .درست همان کاری که اخیراً دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی و اعضای شورایبرنامه ریزی گروه جغرافیا در پی انجام آن می باشد. روش اردو های آموزشی تفریحی ؛ یکی از کاراترین روش ها جهت یاد گیری در دانش آموزان در بر خورد مستقیم با موضوعات و یا مسائل جغرافیایی از نزدیک است . مشاهده به عنوان یک ابزار مهم یادگیری در این روش نقش اساسی دارد .معلوم بودن هدف و اجرا متوالی برنامه ها و شناخت و انتظار ات معلم در به نتیجه رسیدن سریع تر ؛حائز اهمیت است . معمولاً در اردو های آموزشی تفریحی استفاده از نقشه که مسیر برنامه را مشخص می سازد و تطابق تصاویر و واقعیت های روی زمین را ظاهر می کند از نیازهای اولیه ی یک اردو های آموزشی تفریحی است . در انتهای هر اردو های آموزشی تفریحی ؛نیاز به تهیه ی یک گزارش است که در آن به اهداف بازدید ؛مراحل اجرا ؛نتایج کار در آن به

خوبی اشاره شده باشد .این گزارش ها ضرورت دارد مورد ارزشیابی قرارگرفته و بازخوردهای لازم را برای فعالیت های بعدی فراهم می کند.

توصیف وضعیت موجود :

اینجانب دارای ..... سال سابقه خدمت و ..... سال تجربه آموزشی به عنوان دبیر جغرافیا در دبیرستان های سطح شهرستان ..... می باشم . مساله ای که بنده با آن مواجه شدم و باعث شد که تغییراتی در کلاس ایجاد کنم هر ساله در پایان هر دو نیم سال (اول و دوم) از دانش آموزان می خواهم که نقطه نظرات ، انتقادات و پیشنهادات در مورد روش تدریس بنده ارائه دهند پس از جمع آوری به این نتیجه رسیدم که دانش آموزان کلاس دهم نسبت به رشته خود علاقه کمتری نشان می دهند و نمره ارزشیابی های مستمر آنان در این درس کمتر است به همین دلیل تصمیم گرفتم پژوهشی در این زمینه انجام دهم . چرا که دانش آموزان به درس جغرافیا علاقه چندانی ندارند؟ آیا شیوه تدریس بنده یا دبیران سال قبل سبب بی انگیزه نمودن آنها به درس جغرافیا شده است ؟ عدم آشنایی دانش آموزان به نحوه مطالعه این درس سبب بی علاقگی آنها به این درس شده است ؟ عدم توجه به ارزشیابی های مستمر و تکوینی در یادگیری درس جغرافیا تاثیر داشته است ؟اینها سوالاتی بودند که باید پاسخ آنها را پیدا کرده و راهکارهای مناسب برای آنها پیدا می کردم . ارزشیابی بخشی از فرایند یاددهی-یادگیری است . همه دست اندرکاران امور آموزشی و تربیتی با کلمه ارزشیابی و امتحان آشنایی دارند .اگر بگوییم که ارزشیابی حلقه مفقوده یادگیری محسوب می شود زیاد به خطا نرفته ایم چرا که از یک نظر ارزشیابی آخرین حلقه از فعالیت های آموزشی معلم و برنامه درسی محسوب می شود و از نظر دیگر ارزشیابی در روش های فعال تدریس جغرافیا باید مقدم و استمرار دهنده برنامه های درسی و فرایند تدریس شمرده شود . همه گمان می کنند که ارزشیابی مخصوص اندازه گیری دانش ها و مهارت های دانش آموزان از مطالب مطرح شده در کلاس درس است در حالی که ارزشیابی باید شامل برنامه درسی و فعالیت های معلم در کلاس و نحوه

تدریس وی نیز می باشد و به عنوان ابزاری برای درک نقایص برنامه و روند تدریس و یادگیری دانش آموز به کار رود . حال می توان گفت که : ارزشیابی بخشی از فرایند یاددهی – یادگیری است و جدا از آن و در انتهای آن قرار نمی گیرد . در حال حاضر در بیشتر مدارس کشور به علت ضعف نظام آموزشی تعطیلی سایر کلاس ها در هنگام برگزاری اردو های آموزشی تفریحی یکی از بهانه های مدیران می باشد و از آنجایی که این پژوهش در مدارس نظری صورت گرفته است و درس جغرافیا هم یکی از دروس تخصصی رشته ی ادبیات و علوم انسانی وهچنین یکی از دروس اجباری در سایر رشته ها می باشد.اردو های آموزشی تفریحی به عنوان یک روش ضروری و فعال و با انگیزه در درس جغرافی می باشدبا شروع سال تحصیلی در دبیرستان مورد پژوهش کلیه ی بازدید ها و گردش ها که برنامه ریزی شده بود به مدیر دبیرستان پیشنهاد شد و قرار بر این شد تا ایشان برای تحقق آن همکاری و امکانات لازم را تدارک ببینند .اما روزها و هفته ها گذشت خبری از فراهم کردن امکانات نشد تا اینکه برای رسیدن به هدف اقدامات پژوهشی خود را آغاز کردم.

اهداف گزارش تخصصی :

هدف اصلی :

افزایش یادگیری دانش آموزان در درس جغرافیا با استفاده از اردو

اهداف جزئی :

بررسی علل بی علاقگی دانش اموزان به درس جغرافیا

بکارگیری روش رفتن به اردو علمی تفریحی برای افزایش یادگیری در دانش آموزان

مقایسه با وضع مطلوب :

در مقایسه با وضع مطلوب دانش آموزان بایستی به درس جغرافیا علاقمند و یادگیری در آنها افزایش یابد.

جمع اوری اطلاعات

امسال هم طبق سال های قبل برای اینکه بدانم چرا دانش آموزان به درس جغرافیا علاقه کمتری نشان می دهند و چه کار کنم که دانش آموزان از این حالت خارج شوند و با دید دیگری به این درس نگاه کنند به اهمیت درس جغرافیا پی ببرند ابتدا از خود آنها خواستم که نظرشان را درباره این درس و کلاس بنویسند و بگویند چه انتظاری از کلاس جغرافیا دارند و دوست دارند از چه روشی برای تدریس این درس استفاده شود . بعد از نظر خواهی از دانش آموزان با مشاور و همکارانم درباره علل بی علاقگی و ضعف دانش آموزان در این درس صحبت نمودم سپس تعدادی از اولیا دانش آموزان ضعیف دعوت به عمل آمده و علل بی علاقگی و ضعف فرزندشان را نسبت به درس جغرافیا جویا شد .

تجزیه و تحلیل داده ها و اطلاعات :

پس از بررسی نظرات و مطالعه کتاب ها و مجلات مختلف و همفکری و مشاوره با مشاور در مدرسه و سایر همکاران درباره علل عدم علاقه دانش آموزان به درس جغرافیا به نتایجی دست یافتم که به شرح ذیل می باشد :
نظرات همکاران : نداشتن انگیزه، توجه بیش از حد به مسایل جانبی و حاشیه ای (تفریح و مهمانی ، شب نشینی و ....) ، توجه ، علاقه و تحت تاثیر برنامه های تلویزیونی و ماهواره ای قرار گرفتن .

- سطح پایین تحصیلات خانواده – تحت تاثیر محیط قرار گرفتن – عدم علاقه به مطالعه – نداشتن انگیزه و هدف و صرف اوقات زیادی از شبانه روز برای دیدن برنامه های تلویزیونی.

نظر خواهی از دانش آموزان برای من بسیار مهم بود به همین دلیل از انها خواستم که نظرات، خواسته ها ، و علت عدم علاقه به درس جغرافیا را بدون نوشتن مشخصاتشان روی برگه ای برایم بنویسند. البته نظر خواهی فقط اختصاص به دانش آموزان سال دوم نداشت بلکه از پایه های بالاتر هم نظر سنجی به عمل آمد .علاوه بر نظر خواهی از کلیه دانش آموزان با چند تن از دانش آموزان ممتاز و درس خوان و دانش آموزان ضعیف مصاحبه ای ترتیب دادم که مختصری از گزارش به شرح ذیل می باشد .

نظارت دانش آموزان : الف) نظر دانش آموزان ممتاز و درس خوان : نحوه تدریس دبیر ، خشک و بی روح بودن کلاس، ترس و دلهره و اضطراب دانش آموزان از پرسش های شفاهی ، زمان کم و حجم زیاد درس استان شناسی .

نظر دانش آموزان ضعیف :

نداشتن انگیزه و درک درست و روشن ازآینده ، عدم علاقه و مطالعه و عدم آگاهی به نحوه صحیح مطالعه ، تحت تاثیر محیط قرار گرفتن ، نداشتن علاقه به کلاس و درس و موارد ذکر شده مهمترین مسائل دانش اموزان بود که حالا جزئی از دغدغه های ذهنی من شده بود و باید تا جایی که می توانستم در بهبود وضعیت تلاش می کردم .

شناسایی و انتخاب راه حل موقتی جدید

اجرای راه حل جدید : غالبا درس هایی مانند فیزیک و شیمی و زیست شناسی و ... دارای آزمایشگاهی بوده و دانش آموزان در این کلاس ها می توانند از وسایل آزمایشگاهی استفاده نموده و تنوعی در کلاس ایجاد شود در صورتی که کلاس جغرافیا محدود به همان کلاس بوده و معمولا کلاس خشک و بی روح است به همین جهت باید کاری کی کردم که کلاس جغرافیا را به کلاس شاده و دلپذیر تبدیل کنم که دانش آموزان از این کلاس نه تنها خسته نشوند بلکه لذت هم ببرند . ابتدا با مدیر دبیرستان در باره اختصاص دادن کلاسی برای این درس صحبت کردم .

روش اجرای طرح درس جدید و نظارت بر آنها

قبل از ارزشیابی باید درس را تدریس نمود . هر چند موضوع روش ارزشیابی و نحوه علاقه مند نمودن دانش آموزان به درس جغرافیا می باشد ولی ابتدا اشاره ای کوتاه به روش تدریس اینجانب در کلاس درس نموده و بعدا به روش ارزشیابی می پردازم . در طول این سال ها تمام سعی و تلاش بنده این بوده که حداکثر توان علمی

و تجربی خویش را جهت بالا بردن کیفیت تدریس با استفاده از روش های مختلف تدریس به کار گیرم تا بیشترین نتیجه را در یادگیری و شکوفایی استعداد های دانش آموزان داشته باشم . در طول این سال ها با روش های مختلفی آشنا شده و اغلب دارای نتایج خوبی بوده اند هر چند که بعضی از آنها وقت زیادی را نیاز داشته اند .در این راستا با دانش آموزان متفاوتی سر و کار داشته ام از تیزهوشان و نمونه تا کار و دانش و مدارس عادی و تلاشگران ..... سعی نموده ام در هر کلاس با توجه به سطح فکر دانش آموزان از روش های متفاوتی برای تدریس و ارزشیابی استفاده نمایم .همچنین در طول این سال ها به این نتیجه رسیده ام که تدریس زمانی می تواند بیشترین راندمان را داشته باشد که :

معلم به موضوع مورد تدریس علاقه واقعی داشته باشد و برای آن ارزش قائل شود . برای دانش آموزان ارزش قائل شود که این درس در هر رشته ای که باشد مورد استفاده قرار گیرد . آشنایی با انواع روش های نوین تدریس در امر یادگیری و استفاده از وسایل کمک آموزشی نظیر نرم افزار جغرافیا و تدوین آن ، فیلم آموزشی و نقشه و ... .

اردوهای آموزشی و تفریحی

مشکلات موجود در راه رسیدن به هدف که همان گردش عتمی باشد به قرار زیر بود:

۱ -در روز اردو های آموزشی تفریحی سایر کلاس ها ی درس تعطیل می باشد

۲-باید مسئولیت دانش آموزان را بر عهده می گرفتم

۳ -هزینه ها را باید دانش آموزان تقبل می کردند .این در صورتی است که اکثر دانش آموزان محروم وبا فقر مالی مواجه می باشند

۴ -نبود امکانات صوتی و تصویری در مدارس که حداقل می شد در صورت عدم برگزاری اردو های آموزشی تفریحی از آن به عنوان جایگزین مجازی استفاده کرد

۵ -اعتقاد نداشتن مدیران مدارس به اردو های آموزشی تفریحی به عنوان یک روش مفید برای درس جغرافی هر چند به ظاهر بر آن تأکیددارند

به طور یقین هر چند کوتاه به معنی و مفهوم روش های یاد دهی – یاد گیری می تواند ما را سریع تر به هدف نزدیک نماید .اما در فرآیند یاد گیری و آموزش دو محور عمده یکی معلم و دیگری دانش آموز حضور دارند .این دو محور با هدف مشترک به یک تعامل دست زده و فرآیند یاد گیری را به ظهور می رسانند.معتم باید شیوه ای را در تدریس بکار گیرد و به همراه او دانش آموزباید به نحوی در این مورد وارد عمل شود تا یاد گیری در مراحل بالای آن (درک و فهم ؛تجزیه و تحلیل)صورت پذیرد در این نوع آموزش معلم فرصت ها یی را تحت عنوان فرصت های یادگیری برای دانش آموزان فراهم می کند امروزه متاسفانه کمتر دبیری است که روشی را به کار گیرد که دانش آموزان را به فعالیت متقابل وادارد تا در امر یاد گیری موفق تر عمل نماید.

روش فعال تدریس به این معنی است که دانش آموزخود نیز در مفهوم سازی شرکت و دخالت داشته باشد و به مهارت های ذهنی و عملی نیز دست یابد در این نوع آموزش معلم سعی ندارد همه ی مفاهیم را مستقیماً و به طور واضع و کامل در اختیار دانش آموزان گذارده واو هم مفاهیم القایی را حفظ نمایددر چنین آموزشی یاد گیری تنها در سطح شناخت نبوده بلکه به درک و فهم و تجزیه و تحلیل در دانش آموزکه سطوح بالاتر از یادگیری است منجر می گردد . در این نوع الگوی تدریس ؛یادگیری پایدارتر نیز خواهدبود .یکی از این روش ها ی فعال روش اردو های آموزشی تفریحی است که از کاراترین روش ها جهت یاد گیری در دانش آموزان ؛بر خورد مستقیم با موضوعات و یا مسائل جغرافیایی از نزدیک است.

۱ -در روز اردو های آموزشی تفریحی سایر کلاس ها ی درس تعطیل می شوند

معمولاً بسته به بعد مسافت اردو های آموزشی تفریحی ممکن است از چند ساعت تا چند روز به طول انجامد اگر در ظرف چند ساعت به طول انجامد که بحثی در کار نیست و مشکلی برای همکار دیگر ایجاد نخواهد کرد اگر

بیش از این باشد با در اختیار گذاشتن ساعت درس جغرافیا در هفته های بعد به همکار خود عقب ماندگی آن درس را جبران کرد اگر بیش از یک روز طول بکشد می شود با هماهنگی در آخر هفته یا روز های تعطیلی رسمی به شرط اینکه مکان مورد بازدیدتعطیل نباشد این گردش را بر گزار کرد.

۲ -باید مسئولیت دانش آموزان را بر عهده بگیرید

در جوامع پیشرفته که آموزش و پرورش سنگ زیر بنای توسعه می دانند و وجود بیمه ها در چنین جوامعی دیگر مشکلی بدین منظور نباید عنوان گردد و بهانه ای شود که امر تعلیم مورد خدشه قرار گیرد و می شود با گرفتن رضایت از والدین یا حتی به عنوان قانون و مقررات در سیستم آموزشی این مشکل را رفع نمود و خیالی راحت برای معلم فراهم نمود که بتواند به هدف خود که همان یاد دهی و یاد گیری است نائل آید.

۳ -هزینه ها را باید دانش آموزان تقبل کنند این در صورتی است که اکثر دانش آموزان محروم و با فقر مالی مواجه هستند

جامعه ای موفق خواهد بود که همه چیز دا بر اساس برنامه ریزی عمل نماید چندی پیش نخست وزیر ژاپن در هنگام دفاع از لایحه ی بودجه سالانه ی آموزش و پرورش خود داستانی را برای نمایندگان پارلمان عنوان نمود که بسیار جالب توجه بود.

ایشان اعلام نمودند در یکی از سال های قحطی که مردم شدیداً به آذوقه نیاز داشتند ترجیح دادند آذوقه ذخیره خود را که مقداری برنج بود نخورند و آن را بفروشند و از فروش آن مدرسه بسازند نتیجه چنین اقدامی پیشرفت ژاپن را بدنبال داشت حال با توجه به این ایده می شود خیلی از هزینه های تشریفاتی را حذف کرد و به جای آن هزینه های آموزشی را پرداخت نمود به خصوص آنکه در بعضی از مدارس شبانه روزی که نسبت به سایر مدارس وضعیت مطلوبتری دارد و می شود با برنامه ریزی دقیق ومدیریتی صحیح در پیشرفت آموزش گام برداشت و هزینه ای به دانش آموز تحمیل ننمود.

۴ – نبود امکانات صوتی و تصویری که حداقل می شد در صورت عدم برگزاری اردو های آموزشی تفریحی از آن به عنوان جا یگزین مجازی استفاده کرد باید پذیرفت که خیلی از مدارس ما با کمبود امکانات آموزشی مواجه هستند از طرفی دیگر یک باور غلط سنتی در مدارس وجود دارد که باید درس در چار چوب کلاس برگزار شود که اگر این باور نبود وبه وسایل کمک آموزشی بها داده می شد با تأسیس هر مدرسه لوازم کمک آموزشی هم برای آن تهیه می شد و دبیر می توانست از این وسایل به عنوان یک روش جایگزین استفاده کند.

۵ _ اعتقاد نداشتن بعضی از مدیران به اردو های آموزشی تفریحی به عنوان یک روش مفید و کارآمد برای درس جغرافی متاسفانه ما در خیلی از مدارس شاهد این قضیه هستیم که عوامل اجرایی بر اردو های آموزشی تفریحی تأکید می کنند اما در عمل با بهانه های مختلف در این امر کار شکنی می کنند که ما با ارائه فعالیت های درسی موجود در کتاب و هچنین تأکید افراد ذی نفوذ بر این مسئله و بیان نمونه هایی از گردش های موفق انجام شده ؛ابراز علاقه ی دانش آموزان می توانیم به هدف خود برسیم.

با توجه به مطالب عنوان شده در بخش تجزیه و تحلیل و ارائه دلایل و مستندات و تأکید همکاران ؛سر گروه آموزشی ؛پذیرفتن

برخی از مسئولیت ها و ایجاد هماهنگی ها برنامه بازدید های علمی ارائه شده مورد قبول مدارس قرار می گیرد و همکاری های لازم و تدارکات مورد نیاز فراهم می گرددو بازدیدهای عتمی به موقع برگزار می شود.

ارزیابی بعد از اجرا

بعد از انجام دادن این کارها تصمیم گرفتم که دوباره نظر دانش آموزان را نسبت به کلاس جویا شوم ، به همین دلیل برگه های نظر خواهی را بین دانش آموزان توزیع نموده و از آنها خواستم نظارت ، انتقادات و پیشنهادات خود را نسبت به درس جغرافیا و روش تدریس بیان کنند .

۱- کلاس درس جغرافیا فقط به جغرافیا اختصاص نداشته باشد در صورت امکان از مباحث بیشتری راجع به مسائل جوانان و خواسته ها و نیازهایشان صحبت شود .

۲- همیشه سعی شود در طول سال از سفرها و گردش و اردوهای علمی استفاده شود.

۳- اظهار علاقه زیادی به فیلم های آموزشی فراهم شده توسط دانش آموزان در مورد موضوعات جغرافیایی داشتند . که بعدا بتوانند به آن مکانها سفر کنندو

۴- در نهایت اظهار رضایت اکثر دانش آموزان از نحوه تدریس و شیوه ارزشیابی و گذشت از یک نمره بد آنها اگر سایر نمرات روند صعودی داشته باشد .

نقاط قوت

بعد از اجرای طرح و نظر خواهی از دانش آموزان و اولیا آنها به این نتیجه رسیدم که طرح مورد توجه دانش اموزان قرار گرفته و یا اظهار رضایتی که با تکمیل پرسشنامه نشان دادند متوجه شدم که بحمدالله توانسته ام رضایت دانش آموزان را جلب نمایم . نظرات دانش آموزان هر کلاس را بررسی نموده و خواسته های هر کدام را جداگانه دسته بندی نمودم و در هر کلاس طبق خواسته های آنها و تقاضا هایشان را عمل می کردم .

نقاط ضعف:

کمبود امکانات مالی برای برگزاری اردوها

نتیجه گیری

نتیجه این روش ها را در امتحان نیمسال دوم بار ها و بارها مشاهده کرده ام : ۱- اغلب ۹۵ تا ۱۰۰ درصد کلاس در امتحان نهایی سال سوم و دوم قبول شده اند . ۲- دانش آموزانی بودند که کل دروس را تجدید شده اند ولی جغرافیا را قبول شده اند .۳- با برگزاری امتحان از نمونه سوالات نهایی برای سال سوم به طور آزمایشی ،

استرس امتحان نهایی تا حدودی کاهش یافته است . ۴- خود دانش اموزان از روش تدریس و ارزشیابی – اداره کلاس و روش های مختلف بسیار راضی و خشنود بوده اند .

پیشنهادات

اردوی آموزشی و یادگیری جغرافیا

مسأله آموزش و پرورش مسأله ای است دو بعدی که در دو جهت آموزش و پرورش حرکت می کند تا آدمی را تا حدودی به هدف پرورش یافتن همه جانبه برساند به شرطی که آموزش و پرورش حرکتی صحیح داشته باشد و با نگرشی حساب شده و هدف دار به سیر خود ادامه دهد برای رسیدن به یک آموزش و پرورش ما نیاز به استفاده از روشها و امکانات گوناگون و مناسب داریم تا بتوانیم به اهداف از پیش تعیین شدهٔ آن برسیم آموزش و پرورش شاخه های متعّددی از علوم را شامل می شود که هر شاخه نیز خودش به شاخه های گوناگونی تقسیم می شود این که ما بخواهیم آموزش و پرورش را فقط به روش و شیوه یا موقعیّت و مکان و زمان خاصی منحصر کنم مسلماً نمی توانیم به آن آموزش و پرورشی که انتظار داریم برسیم ، خانه ، مدرسه ، کتاب ، معلّم ، دانش آموز ، امکانات مدرسه و ... اینها به تنهایی اثر گذاری کمی در آموزش و پرورش دارد اولاً استفاده از تمام ظرفیت ها و امکانات و زمانها و مکانها های مورد نیاز است و ثانیاً تلفیق بهره وری از این امکانات با هم و استفاده از فعالیتهای فوق برنامه آموزش و پرورشی در اکثر دورس علی الخصوص در دروسی از قبیل علوم تجربی و علوم اجتماعی که ملموس شدن مطالب این دروس برای دانش آموزان با استفاده از روش های گوناگون مانند نمایش عکس و پوستر و نماش فیلم و گردش های علمی تأثیر بسزایی در یادگیری مطالب این دروس دارد.

برخی از فواید اردوی آموزشی در یادگیری جغرافیا

۱ . ملموس شدن واقعیّات کتاب های درسی برای دانش آموزان

۲ . ایجاد تنوّع در میان دانش آموزان و کاسته شدن از خستگی ها

۳ . آموزش و پرورش بهتر و سریعتر دانش آموزان در اردوی آموزشی

۴ . عمق بخشیدن به یادگیری های دانش آموزان در دروس مختلف

۵ . آشنایی دانش آمزان با چگونگی سفر مراحل آن و اقدامات لازم

۶ . برطرف شدن برخی از مشکلات جسمی و روحی و رفتاری و ... در اردوی آموزشی

۷ . آشنایی دانش آموزان با نقاط مختلف کشور و ویژگیهای گوناگون آن

۸ . پرورش قوه های پنج گانه در دانش آموزان به ویژه قوّه ی تفکّر و استدلال

۹ . آشنایی دانش آموزان با مردم نقاط مختلف کشور و وضعیّت زندگی آنان

۱۰ . بهره گیری از روشهای گوناگون آموزش در اردوی آموزشی به صورت اثر گذارتر

۱۱ . تدریس چند درس رد یک اردوی آموزشی جدا و به همراه یکدیگر بدون تداخل

۱۲ . آموزش و پرورش تعالم دینی ، اخلاقی، اسلامی و ... در گردش های علمی

۱۳ . پرورش روحیۀ همکاری و تعاون و ارتباط سازنده ی اجتماعی بین دانش آموزان

۱۴ . آشنایی و ایجاد علاقه و ارتباط مردم یک منطقه با مناطق دیگر

۱۵ . رونق صنعت ایرانگردی و گردشگری و توّجه ویژه به میراث باستانی و فرهنگی جامعه

۱۶ . حفظ بهتر و بیشتر منابع طبیعی ، آثار باستانی و نقاط جالب و تاریخی با سفرهای همراه با آموزش

به طور کلّی اردوی آموزشی آموزش و پرورش دانش آموزان را در ابعاد همه جانبه تحت تأثیر مثبت خود قرار می دهد .

تاثیرات اردوی آموزشی

آموزش و پرورش و ضرورت فوق برنامه علی الخصوص دروسی از قبیل علوم اجتماعی و علوم تجربی و گردش های علمی در کاردانی رشتهٔ آموزش ابتدایی دروسی تحت عنوان بررسی کتب علوم اجتماعی و روش تدریس علوم تجربی گنجانده شده است که هر دو این کتابها در دروس مربوطه به آنها با واقعیات خارج از محیط تحصیلی دانش آموزان ارتباط بسیار زیادی احساس می شود چرا که دروس علوم اجتماعی به وضع زندگی اجتماعی اقتصادی سیاسی مردم . پوشش مردم ، آداب اجتماعی ، قوانین و مقررات نوع حکومتها ، نوع زبان دین و مذهب و مسائلی از این قبیل مربوط می شود و دروس علوم تجربی به دروسی از قبیل حیوانات ، گیاهان ، انواع سنگها ، خاکها، آبها ، دریاها ، تغیرات فیزیکی و شیمیایی و مسائل تجربی از این قبیل با نگاهی اجتماعی به سر فصل های موجود در این درس و مشاهده می کنیم که اگر بتوانیم مسائل این دروس را به صورت تئوری در مدارس بیان نمائم و تدریس عملی این دروس را به آزمایشگاه نمایش فیلم گردشهای علمی سفرهای زیارتی سیاحتی و فعالیتهای از این قبیل ، اختصاص دهیم تا حدود زیادی توانسته ایم یادگیر دروس برای دانش آموزان را آسان نمائیم و مسائل و مباحث دروس را به صورت واقعی تر و در شرایط حقیقی و طبیعی تری برای دانش آموزان آموزش دهیم به طور مثال ما هر چقدر پیرامون نوع سنگ و پیدایش آنها برای دانش آموزان صحبت کنیم تا دانش آموزان این بحث را به شکل طبیعی و واقعی نبیند مطلب را آن طور که باید یاد بگیرد یاد نمی گیرد یا به طور مثال در بحث اجتماعی ما هر قدر که پیرامون آداب اجتماعی یا نقاط دیدنی یک منطقه صحبت نمائیم تا دانش آموزان این مطالب را به طور واقعی مشاهده نکنند مطلب را آن طور که باید درک کنند درک نمی کنند و لذا باید در برنامه ریزی های آموزشی و پرورشی از اهمیّت و فواید پیش از حدّ این فعالیت غافل نشویم.

موقعیت آموزشی اردو و اردوی آموزشی دانش آموزان

امروزه رسانه های آموزشی فقط شامل فیلم ، سی دی ، تلویزیون ، کتاب و غیره نمی شود بلکه موقعیت آموزشی مانند اردو و بازدید به عنوان یکی از مهمترین رسانه های آموزشی و موثر در زمینه یاددهی و یادگیری مطرح است . هرچقدر تنوع موقعیت های آموزشی در راستای دروس مدارس بیشتر باشد ، میزان و پایداری مطالب آموخته شده هم بیشتر خواهد بود . به دلیل اینکه اکثر حواس دانش آموزان در اردوی آموزشی ، اردو و گردش دسته جمعی بکار گرفته می شود دارای اهمیت خاصی است . والدین و مربیان ، بازدید های علمی دوران تحصیل خود را به خوبی به خاطر دارند و اینکه معمولا" با شادی ، نشاط و جذابیت برایشان به همراه بوده است و آن برنامه ها را هرگز فراموش نخواهند کرد .مختصری در مورد شیوه اردوی آموزشی در تدریس معلمان را اینجا ذکر می کنیم ؛

"گردش علمی به عنوان یک رسانه آموزشی به دانش آموزان امکان می دهد که از طریق مشاهده طبیعت, وقایع, فعالیت ها, اشیاء و مردم تجربه علمی بدست آورند. در گردش علمی دانش آموزان با مشاهده واقعیتها می توانند مفاهیمی را که در در کلاس مورد بحث قرار می گیرد, بهتر در ذهن خود بپرورانند و معلم می تواند با استفاده از این شیوه ، کنجکاوی فراگیران را درباره موضوعی خاص بر انگیزد. در بعضی موارد, می توان از گردش علمی برای جمع آوری اطلاعات لازم برای انجام گرفتن آزمایش, یا یک پروژه, بهره گرفت. مثلاً اگر هدف درس(آشنایی با شغل پرستاری) باشد می توان دانش آموزان را به چند بیمارستان یا مرکز درمانی برد تا با مصاحبه با پرستاران و آشنایی با محیط کار آنان ، اطلاعاتی را جمع آوری و در کلاس ارائه دهند" .

بسته به امکانات مدارس و همکاری انجمن اولیا و مربیان ، این بازدیدهای هر چند کوتاه باید در طی سال تحصیلی چندین بار به درخواست معلمان و مرتبط با کتب درسی صورت گیرد . متاسفانه در مدارس کشور ، اردو ، بازدید و اردوی آموزشی به یک مورد شامل کل دانش آموزان مدرسه در اواخر سال تحصیلی و آنهم در یک نصف روز ختم می شود اما بهتر بود جهت تکمیل تدریس یا مرور مطالب به شیوه عینی ، هر ماه یک بازدید از مراکز علمی ، تاریخی ، صنعتی ، کتابخانه ، اماکن دیدنی و طبیعی ، ادارات متناسب موضوع و غیره

انجام می شد . این نوع اردوهای یک روزه پایان سال که بیشتر به عنوان رفع تکلیف انجام می شود ، با موقعیت آموزشی اردوی آموزشی بسیار تفاوت دارد چرا که ممکن است در جریان اردو سوژه هایی برای مرتبط ساختنشان با مفاهیم دروس نداشته و یا اصلا" معلمان در آن اردو شرکت نکنند (که البته اردو به این عنوان هم خالی از فایده نیست و لی مانند اردوی آموزشی ، در راستای کتب درسی و مفاهیم تدریس شده ، هدفمند نیست اما کمترین فایده آن ایجاد نشاط و شادی در دانش آموزان است.

یکی از راههای موثر علاقمند کردن دانش آموزان به کلاس و مدرسه و ایجاد جذابیت در آن وجلوگیری از خستگی مضاعف آنها ، برگزاری اردوی آموزشی و اردو در طی سال تحصیلی است که جا دارد مدارس در حد امکان تمام توان خود را برای استفاده از آن بکار گیرند و انجمن اولیا نقش مهمی در ترغیب مدیران و والدین برای مساعدت در برگزاری اردوی آموزشی ، خواهد داشت.

مشاهده شده که با در خواست معلمان یا انجمن اولیا و مربیان مدارس برای اردوی آموزشی ، موافقت نمی شود و برنامه را به انتهای سال پاس می دهند ! برخی از دلایل این عدم موافقت مختصرا" درج می گردد:

۱ -با درخواست معلمان از مدیر برای تمهید مقدمات اردوی آموزشی ، معمولا" از کمبود امکانات و منابع مالی مانند " هزینه ایاب و ذهاب ، سخن به میان می آید و کنسل می گردد.

۲ -اینکه دریافت هزینه ایاب و ذهاب بازدید ، از دانش آموزان مجاز نیست.

۳ -اتفاقات ، حوادث یا تصادفات قبلی در سایر نقاط کشور مانع برگزاری این برنامه می شود.

۴ -اهمیت زیاد بازدید ها در فرایند تدریس از نظر والدین یا مسئولان مدرسه ، نادیده گرفته شده یا اطلاع کافی از آن ندارند و صرفا" به عنوان تفریح ساده یا خروج از مدرسه بدان می نگرند.

۵ -در مدارس راهنمایی و دبیرستان ممکن است دبیران دیگر ، مخالفت نمایند چرا که دقایقی از وقت کلاس قبل یا بعد گرفته خواهد شد.

۶ -طرح و برنامه خاصی برای بازدید ها در سنوات قبل وجود نداشته ، مثلا استادکاران یا متخصصان یک کارگاه صنعتی هیچ گونه توضیح مناسبی برای دانش آموزان نداده و شاگردان رغبتی به شرکت در این برنامه ها ندارند.

۷ -کمبود مراکز صنعتی ، اداری ، طبیعی و غیره در رابطه با موضوع و هدف بازدید در نزدیکی محل تحصیل

۸ -عدم موافقت مسئولان این مراکز به بهانه ایجاد مزاحمت و سر وصدا توسط دانش آموزان

۹ -آگاه نبودن مسئولان مراکز فوق یا مسئولان مدارس از آثار مثبت این برنامه ها برای شاگردان

۱۰-نبود اجبار در برگزاری اردوی آموزشی برای مدارس

۱۱-فعالیت در این زمینه معمولا" امتیاز خاصی برای مدیر یا معلمان نداشته و مورد تشویق قرار نمی گیرند.

۱۲ -انجام این برنامه ها معمولا " به دردسرسازی و بروز مشکل برای مسئولان مدرسه ، مشهور شده است.

۱۳ -بهانه سردی و گرمی هوا یا عدم رضایت تعداد اندکی از والدین برای خروج فرزندشان از مدرسه.

۱۴-و دلایل بسیار دیگر

لازم به ذکر است؛ اگر خانواده ها هر هفته یک بار هم به مسافرت های پرهزینه بروند باز هم به اندازه یکی دو بازدید طی سال به همراه دانش آموزان همکلاسی برای فرزندان ، پرنشاط، جذاب ، شاد و به یاد ماندنی نخواهد بود . حتی اردوی (مصطلح به اردوی حیاطی) داخل مدرسه هم به اندازه یک مسافرت طولانی با والدین برای فرزندان مهم و جالب جلوه می کند و از آن به عنوان خاطره ای به یادماندنی تعریف می کنند . جادارد

مسئولان آموزش و پرورش در حد امکان ، با انجام این نوع بازدید ها موافقت نمایند و انجمن اولیا و مربیان نیز با اقناع والدین و برشمردن فواید این امور ، شرایط لازم را برای بازدیدها مهیا سازند .

راه های علاقه مندی دانش آموزان به کلاس :

۱- فعال نمودن و شرکت دادن دانش آموزان به کلاس در بحث های گروهی و ارائه کنفرانس توسط آنان . ۲- ایجاد انگیزه در دانش آموزان ۳- برخورد محترمانه و ارزش گذاری به شخصیت دانش آموز و درک انها . ۴- آموزش نحوه صحیح مطالعه . ۵- ایجاد تنوع و نشاطدر کلاس با استفاده از روش های نوین یادگیری .۶- هم یاری باعث رشد ادراک دانش اموزان می شود ، زیرا آنها رغبت در پی فعالیت گروهی سطوح بالاتر یادگیری (کاربرد ، تجزیه و تحلیل و ارزیابی) می شوند .۷- در بحث های گروهی همه اعضای گروه اظهار نظر و رهبری را می یابند و مهارت رهبری آنان تقویت می شود ، هم چنین کار کردن با یکدیگر را به طور طبیعی تجربه می کنند .

پیشنهاداتی جهت فراگیری بهتر درس جغرافیا :

۱- استفاده و آشنایی دبیران محترم با انواع روش های نوین تدریس در فرایند یاددهی و یادگیری که نمونه ای در پیوست پژوهش حاضر آمده است که موجب تنوع و علاقه مندی بیشتر دانش آموزان در بحث های درسی و علمی می شود .

۲- پیش مطالعه درسی توسط دانش آموزان ۲۰ دقیقه قبل از تدریس دبیر در کلاس .

۳- تهیه وسایل کمک آموزشی مربوط به آموزش جغرافیا مانند انواع فیلم ، سی دی و نرم افزارهای آموزشی رایانه ای ، نقشه البته به شرط استفاده از این وسایل توسط دبیران .

۴- برگزاری بازدید های علمی برای دانش آموزان در درس جغرافیا به صورت هدفمند و سازماندهی شده .

۵- مشارکت هر چه بیشتر دبیران د مسئولان مدرسه ها با دانش آموزانی که قصد انجام فعالیت های خارج از مدرسه را دارند ، مانند تهیه ملزومات و امکانات برای تهیه ماکت ، وسایل دست ساخت و روزنامه دیواری و تحقیقات میدانی و تشویق این گونه فعالیت ها .

۶- افزایش و اهمیت دادن به دوره های تخصصی آموزش ضمن خدمت دانشش افزایی دبیران جغرافیا و شرکت فعال همکاران .

۷- استفاده نکردن از دبیران غیر متخصص برای تدریس جغرافیا .

۸- افزوده شدن میزان جذابیت مطالب کتاب های درسی جغرافیا توسط مولفان محترم و بازنگری در مورد محتوی درس جغرافیای استان شناسی که با توجه به حجم زیاد و زمان کم تدریس مطالب جذاب استان برای دانش آموزان آنگونه که باید مقدور نمی باشد .

۹- استفاده از ارزشیابی مستمر از نحوه تدریس و تهیه چک لیست های آموزشی – یادگیری توسط دبیران .

۱۰- مجهز کردن کتابخانه های مدارس به کتاب های جغرافیایی و مجلات آموزشی این رشته .

۱۱- در صورت امکان تاسیس و تجهیز اتاق جغرافیای مدارس و مناطق آموزش و پرورش و سیستم هوشمند رایانه ای .

۱۲- برگزاری جشنواره های تدریس دبیران و جشنواره های از وسایل دست ساخت و تحقیقات دانش آموزی .

۱۳- استفاده از سایت تکنولوژی آموزشی و تجهیز مدارس به وسایل مورد نیاز به خصوص نقشه های آموزشی لازم و نرم افزارهای مورد نیاز آموزشی در درس مبانی دانش جغرافیا که تدریس مطالب آن به کارگاه آموزشی مناسب نیاز دارد .

۱۴- در صورت امکان برای هر درس کلاسی اختصاص داده شود و امکانات لازم مورد نیاز برای هر درس به تناسب رشته تحصیلی و درسی که تدریس می شود در اختیار معلم و دانش آموزان قرار داده شود .

منابع و ماخذ :

کرامتی ،محمدرضا،۱۳۸۴ یادگیری مشارکتی –محل نشر فرانگیزش

شعبانی ،حسن،۱۳۸۴،مهارت های آموزشی،سمت

-اقدام پژوهی :راهبردی برای بهبود آموزش و تدریس (اصول ؛نظریه ها و چار چوب عمل)؛وزارت آموزش و پرورش

پژوهشکده تعلیم و تربیت

- فصلنامه تحقیقات جغرافیایی ؛مجله ی علمی پژوهشی ؛گروه جغرافیای بنیاد پژوهش های آستان قدس؛ شماره ۱ ؛سال هفتم؛بهار ۱۳۷۱؛مشهد

- کتاب جغرافیای ۱ ،دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب کتاب های درسی؛چاپ دوم ؛۱۳۷۹